

Församlingsinstruktion

Inledning

En församlingsinstruktion är ett framåtsyftande strategiskt dokument för både externt och internt bruk. Utåt ska den redovisa hur församlingen fullgör sin grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission. Inåt skall den fungera som en inspirationskälla och en påminnelse om hur vi som församling vill leva och verka i vår omvärld och samtid.

Vision och identitet: ”Hela livets kyrka”

Övertorneå församling en del av Svenska kyrkan, som är ett evangeliskt-lutherskt trossamfund och är en del av den världsvida kyrkan. Som en församling i Svenska kyrkan, tillhör vi en episkopal kyrka och står i ett förpliktigande förhållande till biskopen i Luleå stift. Vi vill också ta oss an vårt uppdrag på ett sådant sätt att vår identitet som folkkyrka och vår delaktighet i Svenska kyrkans öppna, demokratiska och rikstäckande trosgemenskap blir tydlig. Här i Tornedalens mylla med dess mångkulturella och flerspråkiga traditioner vill vi med centrum i evangeliet om Jesus Kristus, erfarenheter från våra förfäder och mödrar, och med god kunskap om vårt samhälle fokusera på att tillsammans med varandra och i gemenskap med vår Herre bygga församling som är en kyrka för hela livet. Vi vill finnas till för, med och bland människor, och vara öppna och tydliga med vår trygga förankring i kristen tro och tradition med dess fokus på Guds uppenbarelse i Jesus Kristus. Vi vill vara en gudstjänstfirande församling där det familjevänliga är i centrum, ett hem där alla kan mötas i arbete, bön och gemenskap. Vi vill agera ansvarsfullt, långsiktigt och hållbart i förhållande till människan, samhället och miljön. Vår vision sammanfattas i våra fem ledord:

Trovärdighet: Att vi lever i tillit till Guds ord i vår kallelse och uppdrag som kyrka och församling.

Rusta: Att i en vilken värld vara en verktygslåda för livets alla skeden.

Omsorg: Att vi har ett hjärta för alla som vistas i vår församling, och att vi ser alla människors lika värde oavsett tro och bakgrund.

Möta: Att vi är närvarande och tillgängliga i den stunden då mötet sker.

Service: Att vi är tillgängliga och lyhörda, och bemöter alla med gott och öppet hjärta.

Församlingspresentation

Övertorneå församling har sitt ursprung i Torneå socken som omtalas redan 1374 och har genom historien varit mångkulturell (språkligt, kulturellt, geografiskt, religiöst). Dessa har påverkats av många besökare och genomresande eftersom Tornedalen i tusentals år varit färdvägen norrut från Bottenviken till Nordnorge och Ishavet och tvärtom söderut. Det är därför naturligt att en kyrkobyggnad tidigt placerades i dessa trakter med närhet till flera folkrika byar och strax norr om Matarengi/Övertorneå. Vi vet inte när Särkilax kapell byggdes. Men vi vet att det fanns på plats åtminstone under andra halvan av 1400-talet och då som underförsamling till Torneå församling. Vi vet med säkerhet att kapellet fanns 1482. I början var Särkilax kapell sannolikt hela kristenhetens näst nordligaste kyrkobyggnad och tillägnades/namngavs efter aposteln Andreas. I slutet av 1500-talet fanns det en stadigvarande präst här och Övertorneå blev en egen församling år 1606 och fick då sitt nuvarande namn, Övertorneå församling. Särkilax kyrka var vid början av 1600-talet svårt nedgången av ålder, väder, vatten och vind och man förberedde sig på att bygga en ny kyrka på ett säkrare ställe. Men innan detta kommit igång drabbades den av en mycket kraftig vårflood under våren 1617. Då drog is- och vattenmassorna med sig den gamla kyrkan ut i Torneälven där den senare krossades mot stranden. Trots att kung och ärkebiskop lovat stöd till ett nytt kyrkbygge i Hedenäset byggdes också samtidigt en ny kyrka där Övertorneå kyrka står idag. Efter utbyggnader och renoveringar är den en av de bäst bevarade 1700-tals kyrkorna i norr.

Till Övertorneå kyrkas skatter hör de medeltida träskulpturerna, varav den främsta är den s.k. Mantelmadonnan eller Skrinmadonnan, som ursprungligen fanns i Särkilax kyrka, och som räddades till eftervärlden då kyrkan strandade söder om Matarengi/Övertorneå. Skulpturerna återfinns nu i Övertorneå kyrka.

Orgeln i Övertorneå kyrka är från 1608–1609 och är bygd i Spandau, Berlin. Den köptes från Tyska kyrkan i Stockholm och transporterades med båt och släde till församlingen i Övertorneå där den sattes upp i kyrkan 1780. Det är den enda 1600-tals orgel som regelbundet används i församlingens gudstjänster och kyrkliga handlingar. I Hietaniemi/Hedenäset kyrka finns ryggpositivet till Övertorneå kyrkas orgel.

I norra delen av församlingen finns en kyrka i Svanstein invigd 1865 och i byarna Juoksengi och Pello finns föreningsägda kyrkor. Församlingens fromhetsliv har förutom av statskyrkan präglats av den laestadianska rörelsen och av den frikyrkliga väckelsen.

Innehåll

Inledning	1
Vision och identitet	1
Församlingspresentation	2
Slutsatser Omvärldsanalys	4
Slutsatser Barnkonsekvensanalys (BKA)	4
Pastoralt program för den grundläggande uppgiften	5
-Gudstjänst	5
-Undervisning	6
-Diakoni	7
-Mission	7
Församlingen som flerspråkig kyrka	8
Kommunikation	8
Hållbarhet	9
Domkapitlets reglering av församlingens verksamhet	9
Utvärdering	

1. Slutsatser Omvärldsanalys

Dessa slutsatser kan påverka församlingens verksamhet på sikt:

- Trots hög genomsnittsålder (50,2 år/2020 SCB), är gruppen 0 – 19 år ca 260 individer.
- Ungdomar flyttar från kommunen till studieorter där det finns högskola och universitet.
- Det finns en stor öppenhet för kyrkan som en naturlig möjlighet i samhället.
- Församlingen präglas av det öppna samhället med fria gränser som öppnar fönster till olika delar av våra närområden och länder.
- I kommunen finns många samebyar, vilket gör att det finns många som arbetar inom rennäringen.
- Statliga arbetsgivare som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har avvecklat sina kontor.
- Det finns ett rikt och aktivt kultur- och föreningsliv i kommunen.
- Här finns Meänkielicenter, Tornedalens folkhögskola, Nordkalottenbiblioteket och en aktiv kvinnojour.
- Det finns en ekonomisk utsatthet som ökat under pandemin och som ser ut att öka ännu mer på grund av kriget i Ukraina med höjda kostnader för bl.a. energi och livsmedel.

2. Slutsatser barnkonsekvensanalys

Dessa slutsatser påverkar det pastoral programmet utifrån barnrättsperspektiv:

- Vi kan konstatera att det finns barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll i kommunen, därmed bör våra verksamheter vara avgiftsfria.
- Eventuella begränsningar som kan hindra barn och ungdomar från att delta i våra verksamheter ska undanröjas.
- Barn i Övertorneå känner sig i huvudsak trygga.
- Utbildningsnivån är hög i Övertorneå – rankades som bästa skolkommun i Sverige 2022.
- Gällande delaktighet för barn och unga rankas Övertorneå relativt högt i jämförelse med riket.
- Utbudet av fritidssysselsättningar är bra, församlingen är en av de få som bidrar med kostnadsfri lägerverksamhet samt kostnadsfri kompetens och instrument för att skapa levande musik både för barn och unga.
- Det vore angeläget att säkerställa lägerverksamhet för framtiden, eftersom få arrangörer finns.
- Församlingen strävar efter att erbjuda församlingsverksamhet för alla i åldern 0 – 18 år, resurser till detta ändamål bör prioriteras.
- Barn och ungdomars behov av stöd och skydd har ökat under de senaste åren.
- Mötesplatser för hemmavarande småbarnsföräldrar är en viktig stödform och bör prioriteras.
- Ungdomar på högstadiet och gymnasiet behöver stöd, tjejer i ännu högre grad än killar.
- Övertorneå är förvaltningskommun för de nationella minoritetsspråken finska och meänkieli.
- Uppmuntra och stärka barn och ungas flerspråkighet/minoritetsspråk och stärka den tornedalska identiteten och kulturen.

- Önskemål om fler verksamheter på olika språk finns. Anpassning av befintliga verksamheter är möjlig till fler språk när flerspråkig personal finns tillgänglig i församlingen. När tjänster blir vakanta bör man betona vikten av flerspråkig personal.
- Församlingen bör säkerställa resurser till ”Jännä Raamattureisu”/”Bibeläventyret”, en tvåspråkig verksamhet som är ett samarbetsprojekt med Övertorneå kommun som sker ute i skolorna, vilket är nationellt sett unik. Detta för att konceptet ska ha en hållbar framtid.
- När tjänster blir vakanta bör man betona barn och unga i församlingens vision för att bibehålla och stärka barn och unga profilen.
- Församlingens gudstjänster svarar inte helt ut mot de behov som barn och ungdomar har. Familjegudstjänster blir viktiga och ska prioriteras för att föräldrar tillsammans med sina barn känner sig välkomna. Alternativa familjeevent med kristet fokus i våra lokaler och kyrkor ska undersökas och gärna erbjudas utöver familjegudstjänster.
- Församlingen ska fortsätta att samarbeta och utveckla verksamheter med andra aktörer i kommunen.
- Arbete med att integrera nyanlända i församlingen bör fortsätta.
- Församlingen har i huvudsak bra och ändamålsenliga samt vardagsnära lokaler för barn och unga, men brister finns. Samlingslokaler för barn och ungdomsverksamhet i olika delar av kommunen bör säkerställas för framtiden.
- Församlingen bör stärka alla barns möjligheter att få kunskap om kristen tro.
- Utvärdering kring barns tankar och åsikter är ett viktigt utvecklingsområde för framtiden.

3. Pastoralt program för den grundläggande uppgiften.

Församlingens grundläggande uppgift enligt kyrkoordningen är:

att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt att utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen gör är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift. Uppgiften är en men innehåller fyra dimensioner. De fyra dimensionerna ska vara närvarande i församlingens liv och verksamhet.

Gudstjänst är där Guds ord förkunnas och sakramenten förvaltas. Gudstjänsten är hjärtat som ger näring till all verksamhet i församlingen och ett träd att luta sig mot. Varje gudstjänst ska hjälpa och uppmuntra till både enskild och gemensam bön som livshållning. Genom kyrkans förbön olika temagudstjänster, såsom internationella kvinnodagen, rocka sockar, miljömässa m.m. synliggörs angelägna frågor både enskilt och i samhället. Varje gudstjänst med Ordet i centrum och mässans firande ska fungera som en dynamisk gemenskap, med himmelsk närvaro och jordisk förankring, och vara en mötesplats där de tre grundläggande relationerna i livet är i fokus; relationen till Gud, till varandra och till sig själv. Gudstjänsten ska intonera till delaktighet och engagemang, andlig förnyelse och glädje i psalmsång och liturgi.

- *Huvudgudstjänst* i form av högmässa/mässa eller gudstjänst firas varje söndag och varje kyrklig helgdag i någon av församlingens tre kyrkor, och minst två gånger i månaden firas högmässa/mässa enligt gudstjänstplan.
- *Andakt* på äldreboende firas varje vecka.

- *Övriga gudstjänster* firas i bönhus, församlingsgårdar och byalokaler, vilka sker efter samråd med lokala föreningar och grupper.
- *Gudstjänster på minoritetsspråken finska och meänkieli* firas minst en gång i månaden. Tornedalen är en del av Sapmi och en fråga i samband med det är hur synliggöra det samiska i församlingens gudstjänstliv.
- *Familjegudstjänst* firas regelbundet, där barnen är aktiva på olika sätt, vilket blir till glädje för både stora och små.
- *Musikens* uppgift är att förstärka förkunnelsen, berika gudstjänsten och den inbördes gemenskapen genom psalmer och körers medverkan.
- *Interaktionen* i den gudstjänstfirande församlingen är en källa till en känsla av delaktighet och att man gemensamt bär gudstjänsten framåt. Detta är ett område som behöver stärkas, bl.a. genom psalmgrupp så att människor känner sig trygga.
- *Musikgudstjänster* planeras i samråd med musiker och präst.
- *Kyrkvårdar* för varje kyrka, vilka ansvarar för olika uppgifter i gudstjänsterna. Vi strävar efter att finna ideella krafter som ordnar med kyrkkaffe som en fortsatt gemenskap efter gudstjänsten. Ett arbete med att utveckla och stärka församlingens kyrkvårdar är igång, vilket också kan bli en rekryterande bas inför framtiden.
- *Tillgängligheten* genom trygga ramper in och ut för rullstolar och andra hjälpmedel, fungerande ljudanläggning och hörslinga, bra belysning och härlig värme, bra agendor och inbjudande barnhörna är viktiga faktorer att arbeta kontinuerligt med. Vi eftersträvar att i möjligaste mån hålla våra kyrkor öppna och tillgängliga för besök till eftertanke och bön. I detta är församlingens ferieungdomar viktiga brobyggare genom sin kunskap som guider och kyrkogårdsarbetare.

Undervisning bygger på dopets grund och är ett led i kyrkans dopundervisning. Det är församlingens uppgift att erbjuda människor i alla åldrar att tyda sitt liv på dopets grund. Till dem som är odöpta och eventuellt antecknade sänder församlingen inbjudan till undervisning och dop. Hela vårt liv är vi mottagare eller sändare av meddelanden och kunskap. Därför är vi aldrig fullärda och färdiga som kristna människor. Utbudet av undervisning och samtal människor emellan i vår församling varierar under årets dagar men det finns alltid en beredskap till undervisning när vi spontant träffar människor vid olika situationer. Den här typen av undervisning har en bärighet som inte skall underskattas eller bagatelliseras på något sätt för här kommer den enskilde församlingsmedlemmen i centrum med sina tvivel och sin tro på ett äkta sätt. En utveckling av samarbete med kommunen eller andra samarbetspartners skulle öppna upp och bredda möjligheten till kunskap om kyrkans tro, liv och lära.

- Församlingen erbjuder i samverkan med Övertorneå kommun ”*Jännä Raamattureissu*”/”Bibeläventyret” till alla barn i åk 4 och 5.
- *Mötesplatser* finns för alla barn 0-18 år, vad som dock måste utvecklas mer är aktiviteter på minoritetsspråk eller andra språk. Att arrangera heldagsaktiviteter för barnfamiljer kan vara en ingång till gudstjänster, som bör vara familjevänliga.
- Det ska vara en öppenhet för olika former av *bibelstudiegrupper* där det ges möjlighet till samtal kring existentiella frågor.
- Församlingen ska fortsätta utveckla *lägerverksamhet* för barn och unga med andra församlingar och organisationer.
- *Konfirmandundervisningen* ska vara kostnadsfri, öppen för alla och präglas av kristen tro och lära kopplad till en brytningstid i unga människors liv och utveckling. Den ska följa gällande konfirmandriktlinjer och flera olika läsalternativ ska erbjudas. Ungdomar med

funktionsvariationer ska vid behov kunna erbjudas anpassad konfirmationsundervisning. *Ungdomscaféet* är ett forum för undervisning för unga vuxna, där det just nu sker en generationsväxling och som gör att verksamheten behöver utvecklas.

- *All undervisning och lärande* ska kopplas samman med gudstjänst, diakoni och mission genom ett helhetstänkande där människor uppmuntras till olika frivilliguppgifter i församlingen.

Diakoni är omsorgens språk, ett fint uttryck som sätter i ljuset vad det är det handlar om i ord och handling. Den diakonala uppgiften är en inkluderande roll som ska vara en förbindelselänk, som ska se behoven, som ska finna frivilliga som rustas och som rustar oss i en växelverkan. Den diakonala rollen bärs av alla oavsett vurningstjänsten, som möjliggör för människor att förstå att vi har ett gemensamt ansvar. Samhällsutvecklingen ser inte särskilt ljus ut just nu, bl.a. på grund av Covid-19 med en oviss framtid där en större ekonomisk kris kan skönjas.

- Det finns en *dold fattigdom* bl.a. bland barnfamiljer som kan upplevas skamfylld, där många skulle behöva hjälp, men som kan vara svår att be om. Här finns möjlighet att tänka i nya banor, t.ex. genom att anordna bytardagar utöver ekonomisk hjälp.
- En stor *ensamhet* kan också upplevas som ett stort problem. Kyrkan kan stödja och hjälpa genom att anordna gemensamt julfirande eller skapa vängrupper.
- Diakonins gemensamma ansvar är en grund till att söka *samverkan* med kommunen, räddningstjänsten, POSOM, kvinnojouren, RK och studieförbunden.
- Församlingen har en *diakonal gåvokassa*, som fått ett Swishnummer, som är till för församlingsbor i behov av ekonomisk hjälp.
- För att ge människor möjlighet till *delaktighet* och ansvarstagande är det viktigt att se, våga fråga, ge tid, utbilda och utrusta, så att man känner sig trygg i sin uppgift.
- Diakonin bygger på en *människosyn* där kärlek, öppenhet, solidaritet och barmhärtighet är ledord. Att upprätta, befria och vara den svages röst är en viktig grund för församlingens diakonala arbete och syftar till att lyfta varje människa som Guds avbild i Kristus Jesus och ge henne möjlighet att träda i sin unika personlighet och begåvning.
- Diakonin bygger på det behov av *stöd och omsorg* som finns hos människor i alla åldrar och är en angelägenhet för hela församlingen. Församlingens präster står till förfogande för enskild själavård under absolut tystnadsplikt.

Mission kan upplevas som väldigt diffust, men har sin utgång i dopbefallningen och genomsyrar allt som församlingen gör. Mission är att i solidaritet med alla människor dela evangelium om Jesus Kristus och söka kyrkans enhet som ett tecken på Guds rike. Vårt uppdrag är att på missionsbefallningens grund i ord och handling förkunna evangelium och inbjuda människor till gemenskap samtidigt som vi arbetar för fred, rättvisa, mat och husrum, sjukvård och mänskliga rättigheter.

- Genom att ha en *vänförsamling* kan man stödja ekonomiska frågor via t.ex. fasteinsamlingen genom ACT, utbyta erfarenheter av kristet liv och gudstjänster, anordna församlingsresor och konfirmand-/ungdomsläger m.m.
- Genom *missionens tecken* ska församlingen i ord och handling minska på det mentala avståndet och öka medvetenheten om medmänniskors förhållanden i andra delar av världen likaväl som hemmavid och vara en toleransens röst lokalt.

- Genom *missionsombud* stärker församlingen medvetenheten kring det internationella arbetet. Mission ska utföras så att gudstjänst, undervisning och diakoni bildar en helhet som främjar Guds ord hos församlingsbor och vidare ut i hela världen.

4. Församlingen som flerspråkig kyrka

Flerspråkighet och mångfald finns redan i Övertorneå församling som i hela Svenska kyrkans verksamheter. Såväl i kyrkan som i samhället berikas vi av ett mångkulturellt samhälle. I mötet med nya tankar reflekterar vi över våra egna traditioner. I dessa möten inspireras gemenskapen och verksamheterna utvecklas.

- I våra verksamheter använder vi oss av det *språk* som av människor i långa tider använts i området, svenska, finska, meänkieli och samiska, men även norska, estniska och ryska är språk som hörts i församlingen under långa tider. Till dessa kan man även lägga till alla de språk som den senaste tidens nyanlända talar.
- *Information* om församlingens aktiviteter sker via annonsering, hemsidan och direkta kontakter.
- *Tillgängligheten* till församlingens grundläggande verksamheter är hög, vilket beror på att språken används till vardags i alla sammanhang.
- Det finns många *ideella krafter* med olika språk som är starkt engagerade i församlingens verksamheter. Behovet av tolk är inte så stort, förutom teckenspråk, då vi vänder oss till kommunen.
- Till många av församlingens *gudstjänster*, framför allt till Fredens kyrka i Pello, kommer det människor från Finland.
- Utifrån befintliga resurser vill vi värna om vår församling som en *levande flerspråkig kyrka* genom att uppmuntra och stärka den enskilde i hans flerspråkighet.
- Barn och unga som har *annat hemspråk* än svenska vill vi bejaka och se som en rikedom i vår församling.

5. Kommunikation

Övertorneå Nytt har en enorm täckning, som delas ut till alla hushåll i kommunen, vilket innebär att församlingen når väldigt många människor via tidningen, vilket är en styrka.

Församlingens predikoturer och information om övrig församlingsverksamhet finns i bl.a. Haparandabladet, NSD och Norrbottens kurir, samt på församlingens hemsida

- En idé kan vara att församlingen införskaffar *digitala anslagstavlor*, t.ex. vid församlingsgården i Övertorneå, vid Svansteins bönehus och i Hedenäset vid vägen. Förutom att informera om församlingens gudstjänster och övrig verksamhet kan tavlorna fyllas med information på olika språk. Målet med tavlorna är att församlingen är synlig dygnet runt.
- Församlingen är på väg att börja använda församlingens *hemsida* som går under Svenska kyrkans IT-plattform. En annan idé är om inte församlingen skulle kunna använda sig av loggor på de minoritetsspråk som finns på lokal nivå.

6. Hållbarhet

Hållbarhet kan ha flera aspekter, dels i tanke om församlingsverksamhetens kontinuitet och dels hur vi tänker kring miljöfrågor inför framtiden och kommande generationer. Även om tillvaron och verksamheter förändras är det viktigt att församlingens grundläggande verksamhet är återkommande och igenkännbart och att det finns utarbetade pastoraler. Inför frågor kring miljön har församlingen ett arbete framför sig. Till att börja med använda ekologiska och närproducerade produkter, slopa engångsartiklar och servera vegetariskt så långt som möjligt. Inför framtiden finns även en plan på att bli miljöcertifierad, antingen via Svenska kyrkan eller om Övertorneå kommun har ett program, via det.

Domkapitlets reglering av församlingens verksamhet

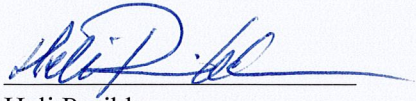
- Nattvard firas i huvudgudstjänst minst två (2) söndagar per månad i församlingen
- Övertorneå församling följer Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbete och för detta utarbetat en lokal handlingsplan.
- Behörighetsnivån som gäller för kyrkomusiker som avses enligt 34 kap. KO ska vara kyrkomusiker med B och C nivå i Övertorneå församling. Det finns två kyrkomusiker i Övertorneå församling, varav en har behörighetsnivå B och en har behörighetsnivå C.
- Församlingen kommer att uppdatera handlingsplan för arbetet med barn och unga 0-18 år, samt för konfirmander, så att de stämmer med de nya riktlinjerna för Svenska kyrkan.
- Huvudgudstjänst firas varje sön- och helgdag i Övertorneå församling i någon av församlingens kyrkor.
- Antalet prästtjänster är tre varav en är kyrkoherde och en är komminister med diakonal inriktning.

7. Utvärdering

Denna församlingsinstruktion ska utvärderas årligen. Utvärderingen skall genomföras i samband med verksamhetsplanering och budgetprocess. Utvärdering skall äga rum i samverkan med anställda och förtroendevalda. En viktig del i utvärderingen är BKA. För att på bästa sätt lyfta barns och ungas perspektiv och involvera dem i församlingens liv ska utvärdering ske tillsammans med barn och ungdomar. Detta sker först och främst med de barn och ungdomar som vi möter genom barntimmar, konfirmandundervisning och läger.

Underskrifter

Kyrkoherde

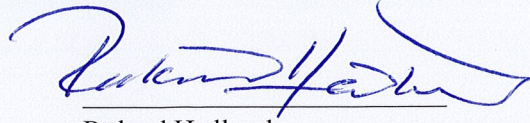

Heli Pruikkonen

2022-11-08

Datum

Ordf kyrkofullmäktige

Roland Hedlund

2022-11-08

Datum